



Hyrynsalmen kunta

*VASTINE VUODEN 2022
ARVIOINTIKERTOMUKSEEN*

Sisällys

1.	Aikaisempien vuosien suositusten seuranta	3
2.	Talous.....	4
3.	Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen.....	5
	3.1 Kunnanhallitus	5
	3.2 Hallinto- ja elinvoimapaalvelut.....	6
	3.2.1 Hallintopalvelut	6
	3.2.2 Henkilöstöpalvelut	6
	3.2.3 Elinkeino- ja matkailutoimi	7
	3.2.4 Työllistäminen	7
	3.3 <i>Sivistyslautakunta</i>	7
	3.3.1 Sivistystoimen hallinto	7
	3.3.2 Varhaiskasvatus	7
	3.3.3 Perusopetus	8
	3.3.4 Kansalaisopisto	8
	3.3.5 Kirjasto	8
	3.3.6 Kulttuuripalvelut	8
	3.3.7 Liikuntatoimi, nuorisotoimi	8
	3.4 <i>Ympäristölautakunta</i>	9
	3.4.1. Tekninen ja valvontatoimi	9
	3.4.2. Valvonta, kaavoitus ja mittaus	9
	3.4.3 Liikenneväylät	9
	3.4.4 Liikuntapaikat ja yleiset alueet	9
	3.4.5 Kiinteistöt	9
	3.4.6 Konevarikko	10
	3.4.7 Ravitsemus- ja puhtaanapitopalvelut	10
	3.5 <i>Yhteenveto toiminnallisista tavoitteista</i>	10
4.	Kuntakonsernin tavoitteet ja ohjaus	11

Tarkastuslautakunta on antanut 11.5.2023 vuotta 2022 koskevan arviointikertomuksensa. Kunnanhallitusta pyydetään ottamaan huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja antamaan niistä vastineensa syyskuun 2023 loppuun mennessä kunnanvaltuustolle. Kun arvioinnissa esitetyt kehittämistä vaativat asiat ovat valtuuston tiedossa ennen seuraavan vuoden talousarvion vahvistamista, voi valtuusto paremmin vaikuttaa talousarviossa päätettäviin asioihin.

Yhtenä olennaisimpana tavoitteena on tarkastuslautakunnan mukaan edelleen, aiempien vuosien tapaan talousarvion tavoiteasetannan prosessin kehittäminen sekä tavoitteiden toteutumisen johdonmukainen raportointi tilinpäätöksessä.

1. Aikaisempien vuosien suositusten seuranta

Kunnanhallitus on antanut valtuustolle 29.9.2022 lausunnon toimenpiteistä. Alla olevaan taulukoon on koottu sellaisia kunnanhallituksen vastineita, joihin tarkastuslautakunta haluaa edelleen kiinnitettävän huomiota.

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Tarkkaa taloudenpitoa tulee jatkaa myös tulevina vuosina.	Kunnan talous säilytetään kestäväällä pohjalla jatkossakin. Taseeseen kertyneet alijäämät saatiin katettua vuonna 2022. Hyvinvointialueiden aloittamisen myötä aiemmin hankalasti ennakoitavat sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ovat siirtyneet kunnan budjetista valtiolle.
Tarkastuslautakunta kannustaa kehittämään talousarvion laadintaprosessia.	Tavoiteasetantaa ja tulosten raportointia on pyritty kehittämään, mutta edelleenkin niissä ei ole päästy riittävän johdonmukaiselle ja selkeälle tasolle. Eri toimialoilla tehtävät ja tavoitteet ovat erilaisia, ja usein myös laadullisia, mikä vaikeuttaa yhdenmukaista tavoiteasetantaa ja seuranta. Seuraavan vuoden talousarvion laadintaprosessia pyritään aikaistamaan ja työstämään tavoitteita aiempaa enemmän johtoryhmän talousarviotyöpajoina. Oman haasteensa talousarvioprosessiin tuo talous- ja henkilöstöhallinnon palveluntarjoajan vaihtumisen myötä ensimmäistä kertaa käytössä oleva uusi talouden suunnittelun työkalu, joka saadaan käyttöön ja koulutetaan käyttäjille vasta syksyllä 2023.
"Konsernin seuranta tulee uudistaa ja tavoitteet tulee kytkeä kuntastrategiaan." Tarkastuslautakunta kehottaa toteuttamaan yllä mainitut toimenpiteet.	Kuntakonserni on muuttunut erityisesti talousrakenteeltaan paljon kuluvan vuoden alussa, kun Kainuun hyvinvointialue aloitti toimintansa ja noin 60 % kunnan budjetista siirtyi hyvinvointialueen (valtion) rahoitettavaksi. Jäljelle jääneen kuntakonsernin seuranta kehitetään systemaattisesti, erityisesti seuraavan talousarvion suunnittelun yhteydessä. Oman haasteensa kehittämistyölle asettaa konserniyhtiöiden taloushallinto, jota hoitaa eri yhtiö kuin emon taloushallintoa.

<p>Tarkastuslautakunta ehdottaa, että kunta tekee itse työhyvinvoinnin mittauksen.</p>	<p>Kainuun kuntien yhteisen työhyvinvointihankeen toiminta käynnistyi vuoden 2023 alusta ja työhyvinvointia mittaava QWL-mittaus toteutettiin keväällä 2023. Johtoryhmä tutustui tuloksiin ja suunnitteli niiden johdosta toimenpiteitä havaittujen kehittämiskohteiden parantamiseksi. Lisäksi tulokset toimitettiin esimiehille ja kunkin osaston tai tiimin tehtäväksi tuli käydä läpi kehitystarpeita ja -keinoja oman yksikön osalta. QWL-mittaus uusitaan hankkeen puitteissa syys-lokakuussa 2023.</p> <p>Työhyvinvointihanke tuotti mittavan ja intensiivisen koulutuspaketin kevään ja kesän 2023 aikana.</p>
--	--

2. Talous

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
<p>Taseeseen kertynyt kunnan ylijäämä nousi tilikaudella n. 3,2 miljoonaan euroon. Konsernissa kertynyt alijäämä kääntyi positiiviseksi ollen tilikauden lopussa 0,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tuloveroprosenttia ei nostettu, mutta verokertymä kehittyi silti muiden kuntien tapaan positiivisesti. Asukasmäärä pieneni entisestään.</p>	<p>Systemaattisella työllä ja vuosittain tarkennetulla talouden tervehdyttämisohjelmalla päästiin viimein erinomaiseen tulokseen ja taseen alijäämät, myös konsernin osalta, saatiin katettua. Tästä on hyvä jatkaa, koska talouteen liittyvät riskit ovat aiempaa paremmin omassa hallinnassa.</p> <p>Asukasmäärän pienenemiseen on reagoitu vahvasti: uusi päiväkotitoiminta otettiin käyttöön ja kuluvana vuonna siirryttiin maksuttomaan päivähoitoon.</p>
<p>Kunnan vuosikate kattoi tilikaudella poistot 449-prosenttisesti. Konsernissa vuosikate kattoi poistot 197-prosenttisesti. Tunnusluvut ovat tilikauden 2022 osalta kestäväällä pohjalla.</p>	<p>Kestävä talous pidetään, myös koko konsernin osalta, tavoitteena tulevana vuosina. Se on kuntastrategian ja kaiken kehittämistyön perusta.</p>
<p>Omistajaohjauksen rooli korostuu, kun velat siirtyvät konserniyhteisöille. Konsernin velka per asukas säilyi samana edellisvuoteen nähden.</p>	<p>Konsernin talouteen ja velkaantumiseen kiinnitetään erityistä huomiota seuraavan talousarvion ja taloussuunnitelman suunnittelun yhteydessä. Velkojen kokonaishallintaa helpottaa peruskunnan erittäin pieni (2,9 M €) velkamäärä.</p>

Oheiseen taulukkoon on koottu uudistuneet kriisikuntakriteerit ja niiden täytyminen Hyrynsalmen kunnan osalta. Kriteereissä tarkastellaan kahden viimeisen tilinpäätöksen tunnuslukuja siten, että kriisikuntakriteerien täyttymistä arvioidaan joko asukasta kohden lasketun alijäämän perusteella tai jos neljä muuta asetettua tunnuslukua täyttyvät. Hyrynsalmen kunnan osalta kriisikuntakriteerit eivät täyty.

Kuntalain mukaisten kriisikuntakriteerien täytyminen 31.12.2022

		2021	2022	TOTEUMA
<p>Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa/as ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500/as euroa.</p> <p>TAI jos kahden viimeisen tilinpäätöksen mukaan kaikki seuraavat tunnusluvut täyttyvät:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen (vuosikate eur/as) Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (2021: 20,02, 2022: 20,01) Asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla Kuntakonsernin suhteellinen velkaantumisen on vähintään 50 prosenttia. 	Raja-arvo	-500	- 1000	Ei täyty
	Toteuma	-417	432	
	Vuosikate eur/as	540	1417	Ei täyty
	Raja-arvo	21,02	21,01	Täyttyy
	Toteutuma	21,75	21,75	
Toteuma	7624	7840	Ei täyty	
Toteutuma	46,5	42,4	Ei täyty	

3. Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on arvioinut tavoitteiden toteutumista kirjaimilla:

T = toteutui, O = toteutui osittain, E = ei toteutunut, X = ei voida arvioida (mitattavuus puuttuu tai raportointi on epäselvä).

3.1 Kunnanhallitus

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
<p>Kunnanhallituksen toiminnalliset tavoitteet määrytyivät pääosin talousarviossa määritellyistä erityistavoitteista, jotka ovat pysyneet samoina aikaisempaan verrattuna. Lisäksi kunnanhallituksen tavoitteena oli tehostaa kunnan palvelutoimintoja, prosesseja ja henkilöstö- sekä konsernipolitiikkaa. Tarkastuslautakunta toteaa, että samoin kuin aiemminkin tavoitteiden toteutumista ei ole mahdollista arvioida, koska niiltä puuttuvat konkreettiset toimenpidevaatimukset sekä arviointikriteerit.</p>	<p>Kunnanhallituksen strategiset tavoitteet liittyvät suuriin rakenteellisiin linjauksiin, joita on viety merkittävästi myös vuonna 2022 eteenpäin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sote-napanuora katkaistiin ja ympäristöterveydenhuolto uudistettiin (kunta yhteistyö) - Talous- ja henkilöstöhallinto (koko palvelu ja prosessit) kilpailutettiin ja siirrettiin uudelle toimijalle (Kuntalaskenta Oy) - Kouluverkkoa uudistettiin - Uusi päiväkotitoiminta otettiin käyttöön - Hyvinvointia tukevia investointeja vietiin eteenpäin (lähiliikuntapaikka)

	Hallituksen toiminnan seurannan ja arvioinnin indikaattoreita on syytä koota seuraavassa talousarviossa selkeästi yhteen paikkaan seurannan helpottamiseksi.
--	--

3.2 Hallinto- ja elinvoimapaalvelut

3.2.1 Hallintopaalvelut

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Yhtenä olennaisimpana tavoitteena on edelleen talousarvion tavoiteasetannan yhtenäistäminen. Talousarvio ei ole yhteismitallinen toimialojen ja yksikköjen kesken. Kehitystä on tapahtunut erityisesti kunnanhallituksen alaisten ja sivistystoimen alaisten yksiköiden tavoiteasetannassa.	Talousarvion laadintaa pyritään koordinoimaan entistä selkeämmin ja suunnitelmallisemmin. Toimialoille jaetaan selkeä ohje käytettävästä yhteisestä esitysmuodosta. Lisäksi järjestetään työpajoja, joissa tavoiteasetantaa, toimenpiteitä ja mittareita pohditaan yhdessä yhdenmukaisuuden edistämiseksi.

3.2.2 Henkilöstöpalvelut

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Tavoitteiden mittarina oli paikoin ”määrä”. Tarkastuslautakunta suosittelee täsmentämään, millaisia määriä on tarkoituksenmukaista tavoitella.	<ul style="list-style-type: none"> - Virkistysiltapäivään osallistuneiden määrä: tavoite 100 % henkilöstöstä, joka ei täysin toteutunut. - Seuraavassa talousarviossa pyritään muotoilemaan mittareita uudelleen ja antamaan selkeät tavoitemäärät.
Henkilöstön hyvinvointiin ja kuormittavuuteen tulee jatkossa kiinnittää entistä enemmän huomiota.	<p>Asia on tiedostettu. Esimiehiä kannustetaan ja seuraamaan henkilöstön kuormitusta ja jaksamista sekä toimimaan hyvinvoinnin edistämiseksi.</p> <p>Esimiesten työhyvinvoinnin johtamisen osaamista on pyritty kehittämään Kainuun kuntien yhteisen työhyvinvointihankkeen koulutuksilla. Hanke ei ole kuitenkaan toteutunut täysin tyydyttävästi. Hankkeen aloituksen viivästyminen aiheutti esimerkiksi koulutusten ruuhkautumisen hyvin lyhyellä ajankaksolle, jolloin niihin osallistuminen oli hankalaa. Sisällöltään koulutukset eivät kaikkineen täysin vastanneet odotuksia. Työhyvinvointia kuvaavasta QWL-mittauksesta järjestetään uusintamittaus syksyllä 2023.</p> <p>Yhteistyötä työterveyden kanssa pidetään yllä ja kehitetään. Uuden palveluntuottajan Mehiläisen kanssa on pyritty avaamaan uutta, tiiviimpää yhteistyötä. Henkilöstöä on tiedotettu työterveyspalvelujen muutoksista. Palveluntuottajan kanssa on sovittu syyskuun lopulla järjestettävästä infotilaisuudesta henkilöstölle. Työterveyspalveluiden</p>

	toimivuudesta järjestetään henkilöstölle uusintakysely.
--	---

3.2.3 Elinkeino- ja matkailutoimi

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Tarkastuslautakunta suosittelee täsmentämään elinkeinotoiminnan tavoitteet ja mittarit.	Elinkeinopuolen tavoitteet asetetaan niin, että niitä voidaan mitata ja seurata. Kuitenkaan kaikki tavoitteita ei voida mitata selkeillä mittareilla.

3.2.4 Työllistäminen

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Työllistämisen tavoitteiden arvioinnissa on haasteita, kun ei ole tiedossa, millaisia määriä on tavoiteltu. Mittareina on paikoin ilmoitettu ”määrä” ilman toivottua tavoitearvoa.	Työllistämisen tavoitteita ja mittareita pyritään jatkossa asettamaan aiempaa paremmin niin, että selkeät tavoitemäärät ovat mahdolliset. Tavoitteissa keskitytään kunnan vaikutettavissa oleviin asioihin.
Työmarkkinatuen kuntaosuus ylitti talousarvion 15 000 eurolla, vaikka laskua edellisvuoteen tulikin koko kuntaosuuden osalta 13 000 euroa. Kuntaosuus tulee aina kunnan maksettavaksi, vaikka työllisyydenhoidon palvelut ostettaisiin ulkopuolelta. Kunnan tulee omilla toimenpiteillään pyrkiä vahvistamaan palveluntuottajan onnistumista työllisyystavoitteissa. nyt kunnalla on omilla toimillaan mahdollisuus enemmän vaikuttaa työllisyyteen työllisyyden kuntakokeilun kautta. Työllisyys pysyi samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna.	Kunnan omat vaikutusmahdollisuudet työllisyyden hoitoon ovat tällä hetkellä rajalliset. Vuoden 2025 alusta käynnistyvä TE-palveluiden uudistus siirtää vastuun palveluiden toteutuksesta kokonaan kunnille. Tämä lisää vaikutusmahdollisuuksia, mutta myös vastuita. Palvelut toteutetaan yhteisenä Kainuun palvelualueena. Lisäksi pienten kuntien osalta toteutus vaatii yhteistyötä. Yhteistyösopimukset ja esimerkiksi työllisyysalueen rahoitusmallit ovat edelleen neuvoteltavana. Yhteistyösopimus tulee hyväksyä valtuustoissa lokakuun loppuun mennessä. Jatkossa tulee löytää malli, jolla palveluiden toteutumista ja vaikuttavuutta voidaan seurata nykyistä tiiviimmin.

3.3 Sivistyslautakunta

3.3.1 Sivistystoimen hallinto

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Vuonna 2022 ei toteutettu asiakastytyväisyyskyselyjä eikä poissaolotietoja kerätty.	Koronatilanteen vuoksi tehtiin ainoastaan siihen liittyviä kyselyjä. Henkilöstön poissaolotietoja on ollut vaikea saada mm. järjestelmä- ja talous- ja henkilöstöhallinnon tuottajan vaihtumisen vuoksi.

3.3.2 Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Varhaiskasvatuksen tavoitteet vuodelle 2022 näytävät toteutuneen kaikilta osin. Tavoitteiden	Tulevalle vuodelle seuranta tullaan yhtenäistämään muiden toimialojen kanssa.

toteuman seuranta ei kuitenkaan ole yhtenäinen muiden toimialojen seurannan kanssa.	
---	--

3.3.3 Perusopetus

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
<p>Asetetut tavoitteet olivat selkeästi mitattavissa, mutta raportointi onnistumisesta puuttuu tilinpäätöksestä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kiusaamisen vastainen toiminta - koulunkäynnistä pitäminen - oppilaiden fyysinen kunto - perusopetuksen päättäneet pääsevät jatko-opintoihin 	<p>Koronatilanteen vuoksi kaikkia toimintoja ei voitu toteuttaa ja ne jouduttiin toteuttamaan eri tavalla (esim. KiVa-toiminta oli jäissä).</p> <p>Kaikki oppilaat saivat perusopetuksen päättötodistuksen ja jatko-opintopaikan (100 % ensimmäiseen hakutoiveeseen).</p> <p>Oppilaiden kunto heikkenee poikien osalta erityisesti Move-testien perusteella ja terveydenhoitajan taholta mietitään toimenpiteitä.</p>

3.3.4 Kansalaisopisto

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Tavoitteet eivät ole mitattavissa tai arvioitavissa.	Tulevalle vuodelle tavoitteet selkiytetään ja hyödynnetään Kianta-opiston dataa.

3.3.5 Kirjasto

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Kirjaston tavoitteista osa on numeerisesti helposti mitattavissa, osa taas vaikeampia tulkita. Jotkut tavoitteista ovat samoja, hieman eri sanoin. Raportointi tilinpäätöksellä ei ole kovin selkeää.	Tulevalle vuodelle mittareita, tavoitteita ja raportointia selkeytetään sekä yhtenäistetään muiden toimialojen kanssa.

3.3.6 Kulttuuripalvelut

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Tavoitteet eivät ole mitattavissa, joten niitä ei arvioida.	Tulevalle vuodelle mittareita, tavoitteita ja raportointia selkeytetään sekä yhtenäistetään muiden toimialojen kanssa.

3.3.7 Liikuntatoimi, nuorisotoimi

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Tavoitteet myös perustoimintaa kuvaavia, joten niiden toteumia ei ole mahdollista tilinpäätöksestä arvioida. Tavoiteasetantaa on aiheellista täsmentää.	Tulevalle vuodelle mittareita ja tavoitteita täsmennetään, jotta ne ovat paremmin arvioitavissa.

3.4. Ympäristölautakunta

3.4.1. Tekninen ja valvontatoimi

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Talousarviossa ei ole asetettu vuositavoitteita, jotka eivät kuuluisi toimen perustehtävään.	Jatkossa täytyy selkeästi erottaa erilaiset strategiset kehittämistehtävät ja perustehtävät toisistaan, samoin myös niiden seuranta ja raportointi.

3.4.2. Valvonta, kaavoitus ja mittaus

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Toteumia ei ole raportoitu tilinpäätöksessä. - rakennuslupien käsittelyaika ja turvallinen rakennustapa - kaavoitusohjelma ja kaavahankkeiden eteneminen Rakennuslupia käsittelyaikaa koskeva tavoite olisi selkeästi mitattavissa, mutta tietoa ei ilmene tilinpäätöksestä.	Hankkeiden suunnitelmat tarkistetaan rakennuslupapäätöksen valmistelun yhteydessä. Lupien käsittelyaikoja voidaan seurata Lupapiste -palvelun kautta. Käsittelyaikojen seuraamiseksi pyritään luomaan toimiva malli. Kunnanhallitus vastaa kaavoituspäätöksistä. Kaavaprosessien etenemistä seurataan ja annetaan tarvittaessa kannanotot. Kaavoitusohjelmaa ei ole laadittu vuosille 2023–2026. Karttapalveluita on kehitetty PIKU-Pate ja KATTI-hankkeiden kautta.

3.4.3 Liikenneväylät

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Ei asetettu vuositavoitteita, jotka eivät kuuluisi perustehtävään. Tavoitteiden toteumiin ei ole otettu kantaa.	Tulevalle vuodelle mittareita ja tavoitteita täsmennetään. Liikenneväylien perustehtävät on tuotettu tavoitteiden mukaisesti.

3.4.4 Liikuntapaikat ja yleiset alueet

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Ei asetettu vuositavoitteita, jotka eivät kuuluisi perustehtävään.	Asetetut tavoitteet ovat toteutuneet. Jatkossa pyritään asettamaan toiminnan kannalta relevantit tavoitteet ja mittarit.

3.4.5 Kiinteistöt

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Tavoite oli sama kuin edellisenä vuotena. Tilinpäätöksen mukaan tavoitteen mukaista kiinteistötoimintaa toteutettiin tilikaudella. Lämmityksen kuluerä oli suunniteltua suurempi.	Lämmityksen kuluerien vaihteluun vaikuttavat energian hinta ja talven pakkasjaksot. Kiinteistömäärän riskitekijänä on elinkaari (ikä) ja tekniikan vanhentuminen.

3.4.6 Konevarikko

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Asetettu tavoite ei ole mitattava, vaan perustehtävää kuvaava. Tavoitteisiin voisi lisätä konkretiaa jatkossa.	Konevarikon tehtäväkuvauksessa on päivittäin vaihtelevien tilanteiden palveluita. Tavoitemittareita ei pystytä täsmällisesti asettamaan.

3.4.7 Ravitsemus- ja puhtaanapitopalvelut

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
Talousarviossa oli toimintaa kuvaavia tavoitteita, joista tarkastuslautakunta tunnisti kaksi mitattavissa olevaa asiaa. Toteumia ei ole raportoitu.	Tulosityksikkö oli koko vuoden rakenteellisen muutosprosessin paineessa, joka ei lopulta toteutunut ("Inhouse"). Lisäksi tulosityksikössä oli työnjohdossa henkilöstövajetta, joka heikensi yksikön toiminnan hallintaa. Ateriatuotantomäärät on taulukoitu v. 2022, sisältäen kunnan sisäiset ja hva:lle myydyt määrät.

3.5. Yhteenveto toiminnallisista tavoitteista

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
<p>Yhteenvetona tarkastuslautakunta toteaa, että toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ei ole suurimmalta osalta mahdollista arvioida. Tavoitteiden ja niitä toteuttavien toimenpiteiden määrittelyä talousarviossa on pyydetty arviointikertomuksessa selkeyttämään jo monen vuoden ajan. Talousarvion tavoitteet eivät kuitenkaan ole yhteismitalliset toimialojen ja tulosityksiköiden kesken, vaan vaihtelevat kirjoittajan mukaan. Kunnanhallituksen tulisi huolehtia yhteismitallisesta kokonaisuudesta.</p> <p>Hyvä vuositavoite on yksiselitteinen ja riittävän konkreettinen. Hyvä tavoite ilmaisee tekemisen tuloksen, eikä kuvaa itse tekemistä. Hyvin muotoiltua tavoitetta voidaan arvioida ja yksiselitteisesti todeta, onko se saavutettu. Tavoitteissa tulee keskittyä mittaamaan vain asioita, joihin kunta voi omilla toimenpiteillään vaikuttaa.</p>	<p>Talousarvion tavoiteasetantaa pyritään edelleen kehittämään. Yhteiset talousarviotyöpajat edistävät yhteismitallisuutta. Hallintopalvelut pyrkivät jatkossa varmistamaan aiempaa vahvemmin yhteisen kokonaisuuden ja tavoiteasetannan. Hyvä tilaisuus uudistukselle tarjoutuu, kun käyttöön otetaan uudistettu Kuntalaskennan talousarviopohja jo vuoden 2024 talousarvion laadintaan.</p>
Tarkastuslautakunta pyytää kunnanhallitusta raportoimaan tavoitteiden toteumat valtuustolle. Ainakin niiden tavoitteiden toteumat tulisi raportoida, jotka ovat selkeästi mitattavissa (esim. perusopetus). Tarkastuslautakunta toivoo myös, että tilivelvolliset ottavat itse kantaa kunkin tavoitteen kohdalla, toteutuiko tavoite vai ei.	Tässä vastineessa kunnanhallitus raportoi tavoitteiden toteumat niiltä osin, kuin se on mahdollista. Tilivelvolliset ottavat kantaa tavoitteiden toteutumiseen ja ovat valmiita raportoimaan myös suoraan tarkastuslautakunnalle ja kunnanvaltuustolle (esim. valtuustoseminaarin yhteydessä).

Tarkastuslautakunta toivoo tilinpäätöksessä yhte-näistä raportointia, jossa tavoite, mittari ja to-teuma on koottu taulukkoon.	Tarkastuslautakunnan toivomaa raportointia on to-teutettu tilinpäätöksessä osin. Jatkossa raporto-i-daan samalla tiiviillä taulukkomuodolla kaikilta toi-mialoilta.
--	---

4. Kuntakonsernin tavoitteet ja ohjaus

Tarkastuslautakunnan havainto	Kunnanhallituksen selvitys
<p>Konserniyhteisöjen vuositavoitteista tulisi jatkossa muotoilla konkreettisempia. Talousarvion ja tilin-päätöksen luettavuus tavoitteiden asettamisen osalta on haasteellinen, eikä kaikille tavoitteille kerrottu toteumaa tilinpäätöksessä.</p> <p>Kaikki konserniyhtiöt tekivät tappiollisen tuloksen tilikaudella 2022.</p>	<p>Konserniyhtiöillä oli poikkeuksellisen haastava vuosi korkeiden energiahintojen ja nopeasti kiihty-neen inflaation takia, mikä selittää yhtiöiden lie-västi tappiolliset tulokset.</p> <p>Konsernin tilanne on kuitenkin hallinnassa, koska rakenteellisia korjaavia toimia on tehty pitkäjäntei-sesti - ja koko konsernin alijäämät on katettu. Vuo-den 2024 alusta otetaan käyttöön myös uusi ta-lousarviopohja ja -rakenne. Tässä yhteydessä skar-pataan tavoitteistoa ja indikaattoreita helpommin seurattavaksi.</p>
<p>Kiinteistö Oy Ahmahaka Seuraavien tavoitteiden toteumaa ei raportoitu ti-linpäätöksessä: -vuokria korotetaan 1,2 %.</p>	<p>Asia pyritään huomioimaan vuoden 2023 tilinpää-töksessä ja vuoden 2024 talousarvion laadinnassa.</p>
<p>Kiinteistö Oy Hyrynsalmen Virastotalo Ei mitattavia toiminnan tavoitteita.</p>	<p>Talousarvioon asetetaan selkeästi mitattavia ta-voitteita vuodelle 2024.</p>
<p>Kiinteistö Oy Kiviöntaito Seuraavien tavoitteiden toteumaa ei raportoitu ti-linpäätöksessä: Vastikkeita korotetaan 1,012 euroon/vastike-piste/kk.</p>	<p>Asia pyritään huomioimaan vuoden 2023 tilinpää-töksessä ja vuoden 2024 talousarvion laadinnassa.</p>